

Оно што су сви очекивали да ће да се догоди, а најпре Љиљана Смајловић, и догодило се. Одлуком Скупштине предузећа разрешена је дужности главна уредница „Политике”. Вест превазилази оквире релативно баналне информације о кадровској смени у једном гласилу, макар оно било „најстарије на Балкану” и самопроглашеном за некакав „стуб српства” што је, кроз историју, ових дневних новина више оптерећивало него што им је помагало у нужним пословима модернизације и прилагођавања новим правилима утакмице на поприлично грубом медијском тржишту.

Не осећам, одмах да кажем, никакав сукоб интереса зато што пишем о овој теми, а колумниста сам у том листу и то ангажован на наговор Љиљане Смајловић. Мислим да је тема значајна за читав медијски простор у Србији, дакле тиче се и моје коже у различитим аспектима професионалног ангажовања, и да би баш „Политика” морала да буде иницијатор озбиљне расправе, вечне расправе, да додам, о односима у троуглу медији – власт – новац.

Кад је реч о овом последњем, Срђан Јанићијевић, директор „Политике”, који је поднео оставку на функцију, ефектно је описао у некој врсти опроштајног писма трогодишњи рад и рат да од растуреног предузећа направи корпорацију која је остварила финансијски вишак, мерено обртним капиталом. Али, овде је реч о обртним људима.

Претпостављам да је Љиљани Смајловић још 11. маја, после избора, било јасно да ће доћи до обрта у њеној каријери и да је то последица „парадржавног” карактера листа који уређује и рекао бих да се ових пар месеци, од избора наовамо, водила само битка око начина егзекуције. У изјави за „Време” од прошле недеље Смајловићка је рекла: „Не може се са људима поступати као да не постоје или као да су кофери које просто можете изнети испред врата”. У оворедељном броју недељника отписала јој је Данка Драгић, потписана као бивши новинар „Политике”: „Без иједне уредничке примедбе изречене на свој рад избачена сам из спољнополитичке рубрике и целих новина. После 33 године проведене у тој кући, једино што сам чула била је шеретска реченица генералног директора... 'Немаш љутиш. Свако бира свој тим'”.

Тим Љиљане Смајловић очигледно не улива поверење овима који су победили на новим изборима, плус староседелачком делу редакције, плус онима који би себе да виде као калифа уместо калифа, јер да улива поверење не би пресликали скупштински модел по коме најстарији члан колегијума председава овом телу, односно прави новине, поред живог заменика главног уредника коме је то у опису посла и који је по закону одговоран за оно што „Политика” објави. Ништа ново нећу рећи ако напишем да је посао који радимо прилично стресан и груб, далеко од идиличног и да ту нема неке једном заувек дате правде и неправде, већ да у доброј мери зависи од односа снага.

Утолико пре мислим да је и ово с конкурсом за главног уредника чисто замајавање. Главног уредника предлаже директор. Његов предлог би требало да буде резултанта сагласности с титуларом власти над медијем, било да је реч о парама било о политичкој власти, а у случају дневног листа „Политика” с овим другима.

Мишљење редакције јесте пожељно и за паметног директора и за паметну власт.

Претпоставка је да кандидат, уколико је и он паметан, не би прихватио дужност уколико редакција нема већином позитивно мишљење о његовим способностима.

За неке је кључно питање чему уопште служи то замајавање с конкурсом и пуно кандидата, конкурсним комисијама и роковима жалбе, и чија је потреба да се једном врстом лажне транспарентности покрива оно што је свима јасно, чим се о кандидату договоре Демократска странка и Г 17 плус.

Не бих, овом приликом, износио своје мишљење о учинку Љиљане Смајловић. Уосталом, учинио сам то на истом овом месту у јулу, у тексту „Све да би једна жена отишла”, али цитираћу нешто што можда доприноси да се боље сагледају и унапреде односи у јавној сфери Србије. Ради се о цитату из дела Јиргена Хабермаса „Политичка комуникација у медијском друштву”:

„Уколико не желе да ризикују да буду неефикасне, стратешке интервенције у јавној сфери морају да буду у складу с правилима игре. Када успостављена правила једном покрену одговарајућу игру – која обећава стварање уважених јавних мњења – тада ће и моћни актери само доприносити мобилизацији битних тема, чињеница и аргумената. Међутим, да би се успоставила правила игре морају да се постигну две ствари: прво, саморегулишући медијски систем мора да сачува независност у односу на окружење, будући да политичку комуникацију у јавној сфери усмерава и ка цивилном друштву и ка политичком центру; и друго, инклузивно цивилно друштво мора да оснажи грађане како би могли да учествују и реагују на јавни дискурс који, за узврат, не сме да се дегенерише у колонизирајући вид комуникације”.

Оно што је, чини ми се, сасвим јасно кад је реч о овом случају јесте да су „правила игре” нејасна, да „Политика” још није изградила „саморегулишући медијски систем” који би јој омогућио „независност у односу на окружење” а да је „оснажени грађанин” мисаона именица у јавним пословима.

Главни уредник недељника „Време”

[објављено: 03/10/2008, Политика]